

NOTULEN VAN DE GEWONE CONFERENTIE GEHOUDEN TE DUMA VAN DEN 15 EN 16 MEI 1906

Deze conferentie, die oorspronkelijk uitgeschreven was op de 18de april te Djati, vervoegd met het oog op het a.s. vertrek van br. Hueting, werd uitgesteld tot nader te bepalen datum, aangezien de voorzitter daartoe in een telegram aanwijzing had ontvangen van het Bestuur. De 8ste mei toen de voorzitter zich in Duma bevond, werd door hem de brief ontvangen dd.17 maart 1906, waarin de redenen van de door het bestuur gewenste verdaging van de conferentie nader werd toegelicht en omschreven. Dewijl de voorzitter om gezondheidsredenen de vergadering niet langer uit kon stellen, riep hij terstond de verschillende brs. op tot de conferentie welke de 15e mei te Duma zou gehouden worden. Door nalatigheid evenwel van de naar Ternate terugkerende Djaksa, heeft br. Ellen de oproeping waarschijnlijk niet ontvangen, waardoor slechts de brs. van Baarda, Hueting en Fortgens ter vergadering waren. Br. Voorham was begin April gekomen om te confereren, maar onverrichter zake weer teruggekeerd daar de conferentie toen voor onbepaalde tijd werd uitgesteld.

OPENING DER VERGADERING

De 15^e mei werd de vergadering door de voorzitter geopend. De agenda wordt vastgesteld en daarin opgenomen de volgende punten:

1. Opening der vergadering.
2. Vaststelling van de agenda
3. Voorlezing van het reglement van de kring
4. Examen aspirant goeroes.
5. Voorlezing van de notulen van de vorige vergadering
6. Voorlezing en bespreking van de ontvangen brieven van het Bestuur.
7. Voorlezing en bespreking van verder ingekomen stukken
8. Opmaken van de begrotingen 1907 voor de verschillende posten
9. Jaarverslagen (voorlezing en bespreking)
10. Het oprichten van een zendingsstoko (Fortgens)
11. Het zendingsserf en weduwe huis te Duma (v. Baarda)
12. Goeroehuizen en kerken (Hueting)
13. Verkiezing van een voorzitter
14. Verkiezing van een secretaris
15. Bepaling en plaats van eerstvolgende conferentie
16. Bijstelling van het protocol
17. Sluiting der vergadering.

Voorlezing reglement

De secr. br. Fortgens leest het reglement van de kring voor. Niemand van de brs. heeft een voorstel tot wijziging daaromtrent te doen. Naar de wens van het bestuur werd reeds vroeger door br. van Baarda een copie van het reglement met de daarin aangebrachte wijzigingen omtrent voorzitter en secr. aan het H.B. gezonden.

EXAMEN ASPIRANT GOEROES

De voorzitter stelt voor tot het examen van de moerdis over te gaan en met dit onderzoek om 9 uur te beginnen. Er waren ditmaal 5 personen aanwezig, die zich aan het examen wilden onderwerpen. Hun namen zijn:

F. Wattamuri; J. Sehertian; D. Nanlohi; en J. Meijer, allen leerlingen van br. Hueting.

Aangevangen werd met het schriftelijk gedeelte van het onderzoek. Het rooster van werkzaamheden was als volgt:

1. opstel over een onderwerp O.T. (Maleis) te kiezen uit 3 onderwerpen n.l. Mordachai, Nehemia, Hiskia (3 kwartier)
2. Opstel over een onderwerp N.T. (Tobeloosch) te kiezen uit 3 onderwerpen n.l. Nicodemus, Paulus te Lystre en Derbe, het werk van Johannes de Doper (3 kwartier)
3. Vertaling van een Malleis stukje in de landstaal (Tob) Kitab, Batjaan, hoofdstuk 21 (1/2 uur)
4. Vertaling van een tobelorees gedeelte uit Bijbelse geschiedenis, hoofdstuk 20 (½ uur)
5. Uitwerken van 4 rekensommen (4de st wisseling) en 7de stukje.
6. schoonschrijven (1/2 uur)

Naar aanleiding van de gemaakte opstellen werd door br. Fortgens gevraagd:

1. Woordontleding en zinsontleding in de maleise taal
2. Wordvorming in het Tobelosch naar aanleiding van de opstellen in de landstaal door br. Hueting (3 kwartier).

Daar de tijd reeds te ver gevorderd was om punt 3 te behandelen werd br. van Baarda gelegenheid gegeven tot punt 5 over te gaan en onderzoek te doen naar de aardrijkskundige kennis van de moerds en de methode van hun onderwijs aan de schoolkinderen (3 kwartier.)

BEZOEK VAN DE REGERINGSCOMMISSARIS !

De volgende dag kon het onderzoek niet doorgaan aangezien er bericht kwam van de Civiel Gezaghebber dat de heer Colijn tegen 9 uur te Duma wille komen. Vergezeld van de Resident van Ternate en de controleur van West Halmahera worden de conferentieleden vereerd door een bezoek van de regeringscommissaris de Heer Colijn. Wat met hem besproken werd, is in het kort aldus weer te geven:

De heer Colijn informeerde zeer belangstellend naar de toestand van het zendingswerk, vooral in hoeverre dat reeds geacht kon worden meer dan oppervlakkige verandering tot stand gebracht te hebben onder de volgelingen van het Christendom. De verschillende broeders gaven zo duidelijk mogelijk een overzicht van hun bevindingen op dat gebied.

Vervolgens interesseerde de Heer Colijn zich zeer voor het plan: zendingslandbouw. Hij liet zich daaromtrent inlichten en betuigde zijn instemming met de gemaakte plannen. Hij meende dat de a.s. econoom vooral in Indië moest opgeleid worden aan de landbouwschool te Buitenzorg. Wel was die school bestemd voor Indo-Europeaanen, maar natuurlijk zou gaarne toegestaan worden, dat de a.s. econoom de cursus volgde. Verder kan hij gebruik maken van het onderwijs op de proeftuinen en de demonstratietuinen. Een subsidie voor de onderneming kon de heer Colijn niet beloven maar wel wilde hij gaarne zijn steun toezeggen voor het verkrijgen van een renteloos voorschot.

De heer Colijn had vervolgens ook belangstelling voor het oprichten van een ambachtschool teneinde de bevolking in de gelegenheid te stellen vee en werktuigen aan te schaffen. Niet minder belangstellend informeerde de Heer Colijn naar de oprichting van een kweekschool. Hij vond die van het grootste belang en was zeer ingenomen met de gedachte, aan die school naast a.s. goeroes en Inl. leraars ook hoofden op te leiden. Hij deelde mede welke de bepalingen waren omtrent het verstrekken van subsidie aan kweekscholen en ook de nieuwe bepalingen voor subsidie aan gewone scholen, zoals die het Hoofdbestuur ongetwijfeld bekend zijn. Vervolgens wordt de school te Duma bezocht; het gebouw was evenwel in gebruik genomen voor het examen van de aspirant goeroes, zodat er die dag juist geen school gehouden werd. Een gedeelte van het schriftelijk werk van de aspiranten werd aan hem getoond, waarover hij zich zeer welwillend uitsprak.

Aan hem (Colijn) werd gevraagd, of het mogelijk zou zijn de invoer van sterke drank op Halmahera te verbieden. Het antwoord was, dat sedert jaren daartoe pogingen aangewend werden bij het betrokken Departement, maar tot op heden tevergeefs.

Omtrent de maatregelen door het Gouvernementeel bestuur te nemen omtrent Halmahera, werd door de Resident medegedeeld, dat besloten was de Sultanaten niet op te heffen, maar geleidelijk te komen tot voerbetering van de toestanden. Daartoe moest de Sultan van Ternate een contract tekenen, waarbij hij zich verbindt, alle maatregelen door het Gouvernement te nemen, goed te keuren. Door de te heffen belastingen welke voortaan zullen geheven worden zonder aanzien des persoons, zal dan 50% uitgekeerd worden aan de Sultan en 50% zal beschikbaar blijven om de onkosten verbonden aan de uitbreiding van het Gouvernementsbestuur te bestrijden, terwijl de rest zal aangewend worden voor de openbare werken. Op verschillende plaatsen in de Residentie zal bezuinigd worden, om de, op die wijze verkregen gelden, voor Halmahera te besteden. De Civiel Gezaghebber en de controleur van de Westkust zullen elk in het bezit gesteld worden van een stoomscheepje om zich beter te kunnen bewegen. Op verschillende plaatsen zullen dan ambtenaren gevestigd worden, die de inl. hoofden zullen controleren, terwijl die personen zelf weer gecontroleerd zullen worden door hun respectieve chefs.

Toen na deze mededelingen van de Heer Colijn, hij vroeg of de zendelingen ook nog iets te vragen of te verzoeken hadden, werd geantwoord, dat zij wel bevreemd waren voor de plotselinge verhollandisering van bestuur en wetgeving, wanneer het land onder rechtstreeks bestuur gebracht werd, maar dat zij de plannen der Regering aldus vernomen hebbende, die vrees niet meer koesterden, aangezien die plannen, naar het hun voorkwam, volkomen te die wensen der zending overeen kwamen. De Heren keerden daarna naar het strand terug.

Des middags werd het examen voortgezet. Door Br. Fortgens werd nu onderzocht punt 3, de theorie en praktijk van onderwijs in school: a. lezen, b. schrijven, c. rekenen. Daarna liet br. Hueting elk hunner een proeve van bekwaamheid afleggen in het uitlokken van vragen en antwoorden bij de schoolkinderen (het zgn. bertjakap-tjakap).

Punt 7, Bijbelse geschiedenis, werd toen door br. van Baarda ondervraagd om des avonds om half zeven weer te vervolgen met punt 6.1: Bijbelkennis, inleiding op de bijbelboeken, voorts verstandig bijbellezen door Br. Hueting, terwijl het examen besloten werd met punt 9: onderzoek naar theorie en praktijk van de zang.

En hiermede was het examen der leerlingen voor het goeroeamt afgelopen. Er waren dus 15 vakken, waarvoor 75 punten gehaald konden worden. Tevoren was bepaald, dat 53 punten het minimum zou zijn. Als maatstaf werd vastgesteld:

1 slecht; 2 onvoldoende; 3 voldoende; 4 goed; 5 zeer goed. In een bijlage volgt de uitslag der door de examinandi behaalde punten, waaruit kan blijken, dat een der aspiranten zeer tot genoegen der brs. zeer goed examen aflegde, twee hunner voldoende kennis van het gevraagde bezaten, terwijl de overige twee hunner slechts onvoldoende blij hebben gegeven van de door hun leermeester aangebrachte kennis. Redenen waarom aan 3 hunner de akte van bekwaamheid voor goeroe-djaraat werd uitgereikt, terwijl de overige twee moesten worden afgewezen.

Door de conferentie werd bepaald dat in het volgend jaar andermaal gelegenheid zal gegeven worden om voor de tweede keer examen te doen, doch dat zij voor goed zullen afgewezen worden als zij ook voor de tweede maal niet slagen. Aan F. Watamoeri, L. Sehertian en D. Nanholy, werd bij de uitreiking van de akte uit naam van de conferentie door de voorzitter elk hunner op het hart gedrukt, dat zij zullen voortgaan de gelegenheden aan te grijpen om zich verder te bekwalmen in het werk, en dat zij zullen getrouw zijn in de arbeid, die eerlang hun zal worden opgedragen.

NOTULEN DER VORIGE VERGADERING

De volgende dag worden de notulen der vorige conferentie voorgelezen en naar aanleiding daarvan de volgende onderwerpen besproken:

TIMMERSCHOOL

In deze zaak is de conferentie nog maar weinig gevorderd. Met een timmerman uit Ambon was overeengekomen, dat deze in november 1906 naar Halmahera zou overkomen om kennis te komen maken. Niettegenstaande br. Fortgens op zijn doorreis (dec 1905) met deze persoon zelf gesproken heeft, bij hem heeft aangedrongen op spoedigste overkomst en van dien persoon de verzekering ontvangen had, dat hij in januari daaraan gevolg zou geven, toch werd tot heden niets van hem gehoord. Intussen schreef br. Hueting nogmaals aan de Heer Schröder te Ambon, maar heeft nog geen bericht aangaande genoemde persoon ontvangen. De conferentie stelt voor dat br. Hueting die eerstdaags persoonlijk te Ambon hoopt te komen, nogmaals pogingen zal aanwenden deze of een andere timmerman herwaarts te doen komen. Br. Hueting belooft stappen in deze richting te doen.

SPAARBANK

Naar aanleiding van hetgeen in de notulen omtrent de pogingen, die door br. Van Baarda zullen aangewend worden ten aanzien van een op te richten spaarbank, wordt door genoemde broeder voorgelezen zijn correspondentie met de spaarbank directie te Makassar. Haar antwoord en een schriftelijke bespreking van br. Van Baarda over deze zaak, waarmee de overige broeders zich geheel verenigen, zal als bijlage aan het hoofdbestuur worden gezonden.

BEZOEK VAN BR. ELLEN AAN HET BINNENLAND VAN KAU

Aangezien br. Ellen niet ter vergadering is, kan met hem niet gesproken worden over het afgesproken bezoek aan de Toegoetils. Om dezelfde reden moet de bespreking over zijn huisbouw achterwege blijven. Opgemerkt zij, dat hem door de vergadering is aangeschreven een begroting op te maken voor de verdere kosten van de woningbouw, welke begroting evenwel nog niet is binnengekomen.

VERGADERING HOOFDEN EN GOEROES

Dewijl dit jaar drie brs. naar Halmahera zullen overkomen, welke komt voor al de brs. vermeerdere van hun werkzaamheden met zich meebrengt, acht de conferentie het wenselijk ditmaal geen vergadering met hoofden en goeroes te houden.

VOORLEZING VAN BRIEVEN VAN HET HOOFDBESTUUR

Voorgelezen wordt de brief van het Hoofdbestuur daterende 30 oktober 1905, zijnde antwoord op de conferentie van mei 1905.

Naar aanleiding van de opmerkingen onder 7 (landbouw en zending), meent de conferentie zich te moeten verklaren tegen kolonisatie uit de Minahassa en de Sangir en Talaud eilanden, aangezien het land productief gemaakt moet worden voor de bevolking zelf. Kolonisatie zou, zoals de toestanden hier zijn, achteruitgang der bevolking ten gevolge hebben. Zullen de plannen vruchtbaar zijn voor de bevolking zelf, dan zullen uit haar werkrachten gehurd moeten worden. Ook is de Conferentie van mening, dat deze landbouwenderneming rechtstreeks van de zending moet zijn en niet van een ander lichaam. Het komt in alle opzichten het meest gewenst voor, dat de U.Z.V. zelf het initiatief neme en met eigen kapitaal

werke. In een persoonlijk schrijven van de voorzitter aan de Directeur, heeft eerstgenoemde meer uitvoerig en ook in deze zin geschreven, zodat dit onderwerp voldoende mag toegelicht zijn.

HANDWERKSCHOOL

De conferentie heeft goede nota genomen van de aanwijzingen van het H.B. ten opzichte van de op te richten handwerkschool. Ook de mening der conferentie sluit zich bij de opinie van het H.B. n.l. dat deze instelling zich zoveel mogelijk moet aansluiten bij de behoeften der bevolking. Zo zou o.i. de bevolking zeer gebaat zijn indien hier aanvankelijk geleerd werd materialen te bewerken, benodigd voor het allervoornaamste werk, wat zij op zeer primitieve wijze nog maar kennen, n.l. het prauwen maken.

Indien hun enkel maar werd geleerd planken te zagen en te krommen, in plaats van te hakken, door welke de bewerking ontzettend veel hout verloren gaat, dit alleen zou een grote vooruitgang zijn en ongetwijfeld door de bevolking geapprecieerd worden.

BRIEF VAN 12 dec. en 22 dec. 1905

Thans leest de secr. voor de brief van het H.B. van 12 dec. 1905, welke een antwoord is op de conferentie van oct. 1905 en verder leest hij de brief van 22 dec. 1905. Beiderlei schrijven geeft geen aanleiding tot opmerkingen, waarom de brief van 17 maart 1905 wordt gelezen.

BRIEF VAN 17 maart 1906

Ook de conferentie deelt ten volle in het verlies der vereniging ook haar smart met het heengaan van br. Storm, terwijl zij zich met het bestuur verenigd in de bede, dat zijn voorbeeld ons allen getrouw make en volkomen toewijding geve tot het werk des Heren. Het is der conferentie een behoefte haar oprechte dank uit te spreken voor de bijzondere zorgen, waarmede het Bestuur heeft trachten te voorzien in de bezetting der nog openstaande zendingsressorten door in de loop van dit jaar drie nieuwe broeders herwaarts te zenden.

KOMST NIEUWE BROEDERS

Ten opzichte der weldra op Halmahera komende brs., besluit de conferentie het navolgende: dat voorlopig zullen bezet worden:

1e het district Loda

2e het eiland Moro

3e de werkkring Sidangoli (Pasir-Poetih)

Het komt de conferentie wenselijk voor, dat laatstgenoemde plaats een zending krijgje met dien verstande, dat er een splitsing gemaakt worde in het ressort Kau, waarbij de gemeente gelegen in het Tidorese deel van Halmahera (de overkant van Kau) en die van Dodinga van de werkkring Kau worde afgescheiden en toegevoegd aan een nieuw ressort, hetwelk zal omsluiten de genoemde gemeenten plus Sidangoli met het station Pasir-Poetih als vestiging. Dit nieuwe ressort zal genoemd worden: werkkring Dodinga.

BINNENLAND VAN KAU

Tengevolge ener onlangs volbrachte reis van de Civiel Gezaghebber in het binnenland van Kau, is door zijn rapport aan het licht gekomen, ten eerste dat de bevolking daar niet zo talrijk is als men oorspronkelijk meende; ten tweede dat de plaatsen in het binnenland van de kust uit gemakkelijker te bereiken zijn dan men oorspronkelijk veronderstelde, en ten derde, dat de communicatie tussen de dorpen onderling door goede paden onderhouden wordt, redenen welke de conferentie aanleiding geven om het district Kau zowel de kust als het binnenland

voortaan als één werkring te beschouwen, waardoor het vroegere voorstel van de conferentie om een zendeling beschikbaar te stellen voor het binnen land van Kau, vervalt.

POST IBOE

De zendingspost in het Iboese (Tabaolo), gedeelte van de werkring van br. Fortgens, zal ingedeeld worden bij de werkring Loloda. De zendeling voor de laatste afdeling zal opgedragen worden om zo mogelijk enige malen des jaars Iboe te bezoeken, teneinde de werkzaamheden van aldaar gevestigde goeroes te controleren.

POST WEDA

De zendingspost Weda als de werkring, die de conferentie zich voorstelt te bezetten geldt de Wedabaai.

OMTRENT VESTIGING DER BROEDERS

Omtrent de plaatsing der verschillende broeders, meent de conferentie rekening houdende met de door de brs. Maan en Metz geuite wens, n.l. om belast te worden met de verzorging van een ressort, waar vroeger nog geen zendeling is werkzaam geweest is het volgende te moeten besluiten:

1. het station Dodinga worde bezet door br.Lasschuit.
2. aan br. Metz wordt de keuze gelaten tussen de werkzaamheid te Loda of Moro.
3. dat br. van Essen zich vestige in dat ressort, hetwelk niet door br. Metz bezet wordt
4. de bezetting van de Wedabaai wordt beschouwd als het minst urgent, reden waarom de conferentie meent die werkring te moeten aanwijzen aan de later uit te komen br. Maan.

Br Fortgens maakt de opmerking, dat de conferentie door dit laatste besluit, met het oog op de gezondheidstoestand van Zr Maan, een grote verantwoording op zich neemt, aangezien hij van mening is, dat niemand der brs (behalve br. Voorham), die evenwel niet aanwezig is, over aangelegenheden in de Wedabaai, zoals communicatie, gezondheidstoestand, bevolkingsaantal, in het kort alles wat geweten moet worden voor men tot het oprichten van een zendingspost overgaat, volledig kan oordelen. De conferentie meent dan ook, naar aanleiding van deze opmerking, dat zij de tijd voor de komst van br. Maan, zoveel mogelijk ten nutte moet maken om inlichtingen enz. ten aanzien van de toestanden in de Wedabaai te verkrijgen.

Omtrent de vestigingsplaatsen in de verschillende ressorten is de conferentie van oordeel dat voor het ressort Dodinga de beste plaats Pair Poetih is. Daar is n.l. een gemeente en een school; toch kan hieromtrent geen definitief besluit genomen worden, aangezien de conferentie niet zeker weet of te P.P. goed drinkwater te vinden is. Dit zal door br. Ellen eerst onderzocht worden.

Br. Ellen die naderhand ter conferentie verschijnt, verzekert niets met zekerheid te kunnen zeggen omtrent deze zaak, maar verklaart zich bereid zo spoedig mogelijk een onderzoek hiernaar te zullen instellen.

Aangaande Moro is vroeger door br. Schut reeds opgemerkt dat Boeso-boeso vooral een geschikte plaats is voor een station voor een zendeling. Daar is een gemeente, drinkwater is aanwezig, als ankerplaats voor de boten is de plaats niet ongeschikt, de kampong is beschut tegen golven van Noorden en Zuidenwind waarom het de conferentie voorkomt voorlopig B-B. als zendingspost aan te wijzen.

Ten opzichte van het ressort Loda heeft br. Schut verklaard dat Dorume niet in aanmerking kan komen als zendingspost, is van mening, dat er aan de vaste wal verder geen goede vestiging te vinden is en wijst de eilanden als plaats voor vestiging aan. Br. van Baarda is het

niet opgevallen, dat Dorume ongezonder is dan andere plaatsen. Aan de hoofdplaats Loda kan in geen geval de voorkeur gegeven worden, aangezien die plaats bijna niet bevolkt is en voor het merendeel door Mohammedanen bewoond wordt en buiten het centrum van het werk ligt. Bovendien is er in Dorume een huis, een waterput enz. wat voor een nieuwe br. reeds op zichzelf aanwijzingen zijn althans voorlopig Dorume te bezetten. Wel zijn de eilanden Salangade en Dagasuli geschikter plaatsen te noemen met oog op de prauwvaart, dewijl men daar ten allen tijde uit en in kan gaan, welk voordeel Dorume niet heeft. Het moet evenwel door de betrokken br. zelf uitgemaakt worden of hij een der eilanden verkiest boven Dorume. Derhalve besluit de conferentie, dat voorlopig Dorume de nieuwe br. als vestiging zal aangewezen worden en draagt br. van Baarda op om al deze zaken uitvoerig te bespreken met de voor Loda bestemde broeder.

HUIZEN VOOR DE KOMENDE BROEDERS

Het Hoofdbestuur wenst, dat er voor de te komen broeders, paalwoningen zullen gebouwd worden. Aan deze wens zal zoveel mogelijk door de Conferentie gevolg gegeven worden. Hoewel het bouwen van dergelijke woningen wellicht zeer eenvoudig is, zou er op Halmahera een timmerman te vinden zijn wien men zulks zou kunnen opdragen. En daar geen der brs de bouw van deze woningen op zich durft te nemen, wordt door de conferentie besloten dat zij elders 2 deskundige inlanders zal trachten te betrekken. Aan de Heren Adriani en Hofman te Posso zal het verzoek gericht worden of zij voor de tijd van 3 maanden of zonodig langer 2 inlandse toekangs (naar mening van de broeders zijn er in het Posso'se dikwijls enige Talause timmerlieden) zouden willen afstaan om de bevolking behulpzaam te zijn bij het bouwen van de bedoelde paalwoningen. Wat de te bouwen woning te Dodinga betreft, aan br. Ellen zal worden opgedragen, daarop toezicht te houden.

VERTREK BR. HUETING

Hoe gaarne br. Hueting de wens van het bestuur zou willen naleven, n.l. om zijn vertrek uit te stellen tot het einde des jaars, zijn gezondheid laat dit ten enenmale niet toe.

VERBLIJF VAN DE NIEUWE BROEDERS

De aangewezen weg voor de komende broeders is volgens de conferentie deze, dat zij enige tijd voor hun taalkundige vorming ten huize van br. van Baarda doorbrengen en dat daarna elk der broeders come bij die zendeling, die het meest bekend in met de nieuw aan te vangen werkring.

De conferentie dankt het H.B. voor zijn gegeven aanwijzingen in geval de brs begin des jaars een goeroe wil plaatsen of een filiaal wil openen. Zij gelooft echter niet, dat een rondgaand schrijven aan de collega's met verzoek om advies enig nut heeft, aangezien de collega's niet kunnen oordelen over de noodzakelijkheid van het al of niet openen van een filiaal in eens anders ressort, maar zij vindt het volgende voldoende, indien van een dergelijke handeling kennis gegeven wordt aan de Voorzitter der conferentie die, wanneer hij bekend is in de afdeling, zeker zijn advies niet zal onthouden.

ALGEMEEN: RAMINGEN

Voorts meent de conferentie dat voor het doen van buitengewone uitgaven zij zich niet beter kan houden dan aan art 8 van het algemeen reglement van de kring. Naar aanleiding van de aanwijzingen van het Bestuur, vermeld op blz 6 en 7 merkt de conferentie op, dat volgens de nieuwe regeling de Algemeen penningmeester zich houdt aan het door het Bestuur bepaalde, n.l. dat iedere br. in elk kwartaal 1 kwart ontvangt, van zijn raming, terwijl het bestuur aan het

einde vans het jaar een eventueel saldo afreken van de raming in het volgend jaar en voor een mogelijk tekort in het volgend jaar zoveel meer toezendt.

Heeft een of andere br. in de loop van het jaar urgent geld nodig voor buitengewone uitgaven, dan schrijven de financiële bepalingen voor, dat hij zich daaruit redden kan door gebruikt te maken van de vergunning in art. 21 genoemd. Komt het voor, dat een der broeders in het nieuwe jaar (kwartaal) een zekere som nodig heeft en kan hij die som in het volgend jaar weer uitsparen, dan kan de A.P. bij tijdige kennisgeving de aanvraag voor dien broeder naar diens behoeften regelen.

AGENTSCHAP TE TERNATE

Naar het de conferentie voorkomt, heeft het opheffen van het agentschap te Ternate voorlopig nog bezwaren, aangezien er toch iemand te Ternate moet zijn, die de verschillende zaken uit Europa komende goederen inklaart, pakketten en gelden verzendt. Zolang er nog geen kantoor voor invoerrechten te Galela of elders op Halmahera gevestigd is, zou de conferentie niet gaarne zien, dat het agentschap terstond opgeheven werd. Zij zou evenwel deze zaak gaarne nader overwegen.

KLAPPERTUINEN BR. ELLEN

De conferentie apprecieert de ijver van br. Ellen, maar aangezien volgens haar mening genoemde br. de eerste tijd de handen vol zal hebben met huisbouw in het binnenland van Kau, oordeelt de conferentie dat uitstel van het plan van br. Ellen gewenst is en adviseert diengevolge dat het Bestuur voorlopig geen gelden voor dit doel beschikbaar stelt.

ADAT REGELEN

De conferentie is het bestuur ten zeerste erkentelijk voor de stappen, die reeds door het Bestuur is gedaan ten opzichte van het consulteren van een rechtsgeleerde over de formulering van de door de conferentie opgestelde adat en zij spreekt de wens uit, dat het Bestuur spoedig slagen zal dit belangrijke werk in deskundige handen te stellen.

BRIEF VAN DE GOEROES UIT WEDA

Een ingekomen brief van de goeroes uit Weda wenst ter conferentie te brengen:

1. een klacht over de slechte grond in hun afdeling waardoor zij niet in staat zijn zoals de goeroes in de andere afdelingen tuinen te maken, maar gedwongen werden de dagelijkse proviand van elders te betrekken.

2. verzoek om vergoeding van onkosten als ze naar Petani roeien om zich van levensmiddelen te voorzien;

3. aanklacht tegen hun pendeta, br. Voorham, die hun verzoek van vergoeding gezegd heeft Koninginne -en Kerstfeest zelf te moeten bekostigen.

4. aanklacht tegen br. Voorham, die de goeroes na 5 jaar dienst niet aanstonds de hun toekomende verhoging uit te keren, maar hiermede wacht, tot Nieuwjaar is aangebroken.

De conferentie is van mening, en zal de betrokken goeroes doen weten, dat naar aanleiding van 2 en 1 zij moeten wachten tot er in de Wedabaai een pendeta komt, die dit alles met hen zal regelen; voorts dat zij ten 3de voor de genoemde feesten vergoeding kunnen krijgen, zoals elke goeroe is toegezegd en ten 4e dat in de maand volgend op de 5 jarige diensttijd, de traktementsverhoging rechtens kan worden gevorderd.

Ook aan br. Voorham zal van deze dingen kennis gegeven worden en hem nogmaals aangeschreven worden over de onbillijkheid zijner handeling in deze. Nog werd voorgelezen een schrijven van de Heer Letteboer, hulpprediker te Waai, zijnde een begeleidend en

aanbevelend schrijven bij een schriftelijke aanbieding van een Ambonse jongen, genaamd L. Mataperij die in zijn brief te kennen geeft gaarne als moerid of anak-piara door een der bbers te worden aangenomen. Zijn brief maakt nu bepaald geen gunstige indruk op de bbers, bovendien blijkt, dat hij tweemaal vruchteloos toelatingsexamen deed te Ambon voor Inlandse leraar de 2de maal voor goeroe-djoemaat. Een en ander in aanmerking genomen, komt het de conferentie niet gewenst voor hem aan te nemen, aangezien er geschikte jongelui op Halmahera zelf thans aanwezig zijn.

Door de heer Birkhoff van Ternate wordt een schriftelijk verzoek aan de conferentie gericht om wederopname in de goeroekring van de vroeger om onzedelijkheid ontslagen Halauet. De Conferentie is van mening, dat zij onmogelijk in dit verzoek kan treden, aangezien door wederopname van genoemde H. hoe berouwvol deze ook zij, de deur wordt opengesteld voor elkeen, die zijn ambt als goeroe door ergerlijk gedrag onwaardig maakt. Redenen waarom het verzoek wordt afgewezen. Toch wil de conferentie deze man los maken van zijn huidige betrekking waarin hij opium verkoopt, door hem naar de civiel gezaghebber te verwijzen, die reeds te kennen gaf, hem gaarne als schrijver in dienst te willen nemen.